

ANTONI KNOT

MISCELLANEA ŹRÓDŁOWE DO DZIEJÓW 1848 R. W GALICJI

Wśród postulatów naukowych, dotyczących opracowania dziejów 1848 r. w Polsce, należy umieścić pełne wydanie zbioru dokumentów urzędowych, odezw, proklamacyj, adresów itp., któryby utworzył pewnego rodzaju kodeks, ilustrujący publiczno-polityczną stronę rewolucji 1848 r. Bieżący jubileuszowy rok stwarza dogodną sposobność do realizacji tego planu.

Materiał źródłowy dla podobnego zbioru zawarty jest nie tylko w archiwaliach ale w całej współczesnej prasie i w tak licznych w tym czasie drukach ulotnych.¹⁾ Te ostatnie są w komplecie trudno dzisiaj dostępne; ich bibliograficzne ujęcie (Estreicher w tym względzie wykazuje liczne luki) należy uwzględnić szeroko w projektowanej bibliografii 1848 r.

Szczególnie bogatego materiału źródeł „urzędowych“ dostarcza Galicja, w której życie polityczne najbujniej rozkwitło. W dotychczasowej literaturze przytaczano już wiele tych aktów urzędowych austriackich oraz publicznych ze strony polskiej. Sporą ich garść zamieścił Ostaszewski-Barański (Rok złudzeń), pewne spotykamy w pracach Pełowskiego, Widmana, Limanowskiego (Hist. demokracji), *Dzienniku Franciszka Smolki, 1848 — 49* i w innych oraz w pamiętnikach (szczególnie u Ziemiałkowskiego). Ostatnio Stefan Kieniewicz w wyborze źródeł: *Rok 1848 w Polsce* (Biblioteka Narod. nr 127) przedrukował obok innych również i najważniejsze źródła tego typu.

¹⁾ Janina Siwkowska, Wiosna ludów w Warszawie, Tygodnik Warszawski 1948. Zesz. Nr 29 (138) cytuje obwieszczenia publiczne władz rosyjskich w W-wie na wiadomość o rozszerzaniu się ruchów rewolucyjnych w Zachod. Europie.

Reprezentacją polskiego społeczeństwa w Galicji powszechnie uznaną była Rada Narodowa Centralna we Lwowie. Z jej działalnością oraz polityką deputacji polskiej, później koła polskiego w sejmie wiedeńskim i kromieryskim związana jest największa ilość źródeł.²⁾ Dzieje galic. Rady Narodowej domagają się osobnej mo-

²⁾ Oto wiązanka, przykładowo zebranych, ciekawszych, drukowanych dokumentów, odnoszących się głównie do działalności Deputacji polskiej we Wiedniu i galicyjskiej Rady Narodowej Centralnej we Lwowie. Odpowiedź Pillersdorfa z dnia 10 IV deputacji wiedeńskiej, przytocz. w *Pamiętnikach Ziemiałkowskiego*, cz. II, s. 75—6; tamże, s. 83: „wydrukowaliśmy adres z 6 IV w Wiedeńskiej Gazecie, jako dod. nadzwyczajny“; tamże, s. 91: „uchwalono wydrukować protest przeciw zwołaniu sejmu przez Stadiona (tekst protestu u Widmanna: Smolka, 824—5 i druk ulotny); — Uchwała deput. pol. z 15 IV druk ulotny; — Odezwa deput. pol. (deklaracja ideowo-progr.) Wiedeń 16 IV w jęz. niem. druk ulotny (Estr. I. 301); — Adres Rady Narod. we Lwowie do Rad obwodowych z 26 IV, *Rada Narod.* nr 7 z 28 IV. — Protest Deputacji polskiej z dnia 27 IV przeciw konstytucji, *Rada Narod.* nr 27 z 17 V; toż, jako druk ulotny, drukow. we Wiedniu w jęz. niem. w *Bibl. Jag.*, sygn. 34198/IV poz. 53; toż *Zgoda* (Tarnów) dod. do n-ru 6; toż Helfert, *Gesch. d. österr. Revol.*, II. 293—4 tamże, s. 294—5 protest i interpelacja do Pillersdorfa przeciw postępowaniu Stadiona. — Statut organizacyjny Rady Narod., druk. *Rada Narod.* Nr 18 z 12 V; Zastrzeżenie Rady Narod. co do Rady przybocznej Stadiona z 15 V. *Rada Narod.*, Nr 20 z 16 V. — Protestacja Rady Narod. z 18 V przeciw Konstytucji kwietniowej, *Rada Narod.*, nr 27 z 26 V. — Oświadczenie Deputacji galicyjsko-krakowskiej na otrzymaną od ministra spraw wewnętrznych odpowiedź z 19 V na podanie z kwietnia, *Zgoda* (Tarnów), nr 10 z 3 VI. — Odezwa grona sejmowego polskiego z dnia 26 V, *Gaz. Narod.* nr 65 z 14 VII; toż egz. w *Bibl. Jag.* (zbiór druków ulotnych sygn. 224783/IV) posiada adnotację: „Odezwę tę miał redagować Bohdan Zaleski. Moje nad nią uwagi znajdują się w T. XI, str. 76 *Demokraty Polsk.* z dnia 24 czerwca 1848. Janowski [Jan Nepom.]“. List Jerzego Lubomirskiego do Rady Narod. Centr. we Lwowie, Wrocław, 23 VI, druk u Wiśtockiego, *J. Lub.* s. 84 i n.; Protest deputowanych polskich we Frankfurcie n. M. przeciw wcieleniu Poznańskiego z 28 VI, *Ziemiałkowski, Pamiętniki II*, s. 173—4 — Odezwa Rady Narod. Centr. do obywateli m. Lwowa o zachowanie spokoju publicznego z powodu nakazanej rekrutacji z 11 VII, *Zgoda* (Tarnów) z 15 VII. — Protest Rady Narodowej Centr. z 23 VII przeciw odezwie polskiego grona sejmowego, *Gaz. Narod.*, nr 76 z 27 VII. — Adres deputowanych polskich we Wiedniu do Rady Narod. Lwowskiej z 16 IX, *Gaz. Narod.*, z 3 X. — Odezwa Rady Narodowej Centr. z 11 X do deputowanych galicyjskich na sejmie wiedeńskim w sprawie zwołania sejmu krajowego, *Gaz. Narod.*, nr 139 z 12 X. — Odezwa Rady Narod. Centr. do ludu wiedeńskiego z 24 X, *Gaz. Narod.*, nr 152 z 27 X.

nografii. W Bibliotece Baworowskich we Lwowie znajdowały się cenne materiały do dziejów Galicji w 1848 r., w szczególności dotyczące Rady Narodowej. Wymieniamy tutaj najważniejsze z nich zgromadzone w tejże bibliotece przez Aleksandra Batowskiego. Są to, wedle ogólnych opisów inwentarzowych, rękopisy: 676 — Protokoły Rady Narodowej 1848 r.; 683 — Akta Rady Narodowej 1848 r.; 677 — Rada Narodowa — akta, pisma, mowy itd. Aleksandra Batowskiego; 678 — Rok 1848 we Lwowie — Rejestr dochodów kompanijnych dla kompanii I Legii Akademickiej; 679 — Pamiętniki Aleksandra Batowskiego z 1848 r. (do tego, jako alegat: Zbiór pism ulotnych z 1848 r., nr 685); 680 — Rada Narodowa we Lwowie 1848 r. — akta ważne.

Z materiałów powyższych przytaczamy kilka tekstów źródłowych, które odnoszą się do dziejów Rady Narodowej i Deputacji polskiej we Wiedniu. Nie były one dotąd opublikowane. Odpisy zostały dokonane przez podpisanego przed laty na marginesie innych „galicyjskich“ studiów. Pierwsze dotyczą walki z gubernatorem Stadionem i Hammersteinem, którą na terenie Wiednia prowadził głównie Wiktor Zbyszewski. Memoriał o stosunkach galicyjskich, opracowany przez delegatów Rady Adolfa Ponińskiego i Floryana Ziemiałkowskiego i wręczony we Frankfurcie posłowi francuskiemu Arago nie został uwzględniony w pracy J. Kucharzewskiego (Sprawa polska w parlamencie frankfurckim 1848 roku II wyd. W-a 1919). Za rzecz wskazaną uważaliśmy podać pełne spisy członków Rady Narodowej; a to z Pamiętników Batowskiego według przynależności do poszczególnych wydziałów oraz ostatni stan personalny Rady z października 1848. Skład osobowy Rady podawany był dotąd tylko z początkowego okresu jej istnienia (np. w *Dzienniku Smolki*, s. 271—3 i w prasie współczesnej).

Ogłoszone dokumenty, rzucając światło na działalność Rady na różnych odcinkach, stanowią zarazem przyczynek do dziejów polityki polskiej w zaborze austriackim w 1848 r.

I.

**LIST OD DEPUTACJI POLSKIEJ WE WIEDNIU DO RADY
NARODOWEJ PO JEJ ROZWIĄZANIU**

(Bawor. rkps 683).

Do Rady Narodowej we Lwowie!

Z największym oburzeniem otrzymaliśmy wiadomość o haniebnym i karygodnym postępku Stadiona. Ale przekonawszy się, że ten gwałt za jego rozkazem wykonany, przyczynił się do wzmocnienia Was, Bracia mili, że pełni ufności najświętszej sprawie narodu naszego zgromadziliście się na nowo, że tylko przez Was rozlew krwi, którego zacięte wrogi nasze pragną — wstrzymanym został, pośpieszamy wynurzyć Wam naszą cześć i naszą wdzięczność za ten odważny krok, któryście zrobili. O ileśmy przez ten wypadek postąpili naprzód, o tyle Stadion i jego stronnicy cofnęli się w tył. — Jeżeli wytrwamy, jeżeli czynami do przekonania ludu mówić będziemy, jeżeli mimo zbrodniczych zabiegów podłej biurokracji, utrzymamy spokój w kraju naszym, połamiemy szyki wrogów naszych i pokonamy ich zupełnie.

Cześć i sława Radzie Narodowej!

Wiedeń dn. 30 kwietnia 1848

Władysław Biesiadecki
Jan Chwalibóg

Jerzy Lubomirski
Floryan Ziemiałkowski

Ludwik Dolański
za Deputację polską we Wiedniu.

II.

**OSKARŻENIE WNIESIONE PRZEZ WIKTORA
ZBYSZEWSKIEGO PRZECIWIw STADIONOWI**

(Bawor. rkps 683).

„An Seine Excellenz Franz Freiherrn von Pillersdorf Minister des Innern!

Wiktor Zbyszewski, Doktor der Rechte und Mitglied der polnischen Deputation bittet um die Aufstellung eines oeffentlichen Gerichtes behufs einer Anklage des Landesgouverneurs von Galizien Franz Grafen Stadion wegen ungebührlicher und ungegründeter Verunglimpfung der polnischen Nationalität.

Euere Excellenz!

Die Wiener Zeitung vom 3-ten Juni 1848 Nr 154 enthält im amtlichen Teile ein motivirtes in Privatform ausgestelltes Gutachten des Gouverneurs von Galizien Franz Graf Stadion dtto Lemberg 13 Mai 1848 über das ihm von E. Excellenz mittelst hohen Erlasses vom 8-ten Mai 1848 l. J. Z. 1676, mitgeteilte an den Centralausschuss der Wiener National Garde von den Deputirten aus Galizien gerichtete Memorandum.

Abgesehen davon, dass dieses anscheinend motivirte Gutachten, die in dem erwähnten Memorandum vorgebrachten Thatsachen grösstenteils nicht widerlegt, besonders, da die angezeigten Beilagen im Wiener Zeitungsblatte nicht veröffentlicht erschienen — nicht beachtend ferner, dass Graf Stadion das Vertretungsrecht der polnischen Nation durch die nach Wien mit seinem Wissen abgegangene Deputation zu bestreiten für gut findet, obwohl die unterm 6-ten April l. J. Seiner Majestät eingereichte Adresse, derselben nicht nur vom Gütigen Monarchen und Seinem Ministerium, sondern einstimmig von allen intelligenten und gebildeten Klassen Galiziens und Krakaus anerkannt worden ist, übergehend endlich den Umstand, dass der Herr Graf Stadion den Mitgliedern der gedachten Deputation, welche das erwähnte Memorandum gefertigt haben, verschiedene unrichtige Angaben zu unterschieben sich bemühtenthält das erwähnte Gutachten fast in jedem seiner Absätze so viele den bestehenden geschichtlichen Daten zuwiderlaufende; ja selbst verläumderische Anschuldigungen, des intelligenten Teiles der polnischen unter Oesterreichs Scepter befindlichen Nation, dass ich Gefertigter, Mitglied der polnischen Deputation und Mitfertiger jenes Memorandums, ohne die Rechte meiner Mitbürger im Geringsten zu beeinträchtigen, im Gefühle meiner persönlichen Berechtigung, für meine Pflicht erachte, den Herrn Grafen Stadion vor ein öffentliches Gericht zu fordern und bitte deshalb E. Excelenz geruhen, nach genommener Rücksprache mit dem Hohen Ministerium der Justiz, zur Aufstellung dieses Gerichtes das diesfalls nötige Verfügung zu wollen und die dem anfangs bezogenen Gutachten angeschlossenen Beilagen, so wie dieses mein Bittgesuch der Öffentlichkeit zu übergeben, — worauf ich nicht ermangeln werde eine förmliche Anklage vor den Schranken, des mir bezeichneten öffentlichen Gerichtes wiederzulegen.

Wien den 4. Juni 1848

Wiktor Zbyszewski
Mitglied der poln. Deputation.

III.

**LIST WIKTORA ZBYSZEWSKIEGO DO RADY NARODOWEJ
W SPRAWIE OSKARŻENIA STADIONA**

(Bawor. rkps 683).

Prześwietna Rado Narodowa!

W numerze 154 Gazety Wiedeńskiej ogłosiło Ministerium odpowiedź gubernatora kraju naszego hr. Stadionna na podane do Komitetu Centralnego gwardii narodowej wiedeńskiej przez deputację naszą Memorandum.

Nie tylko Polak lecz każdy prawy człowiek, z historią i stosunkami kraju naszego cokolwiek obznajomiony, przeczytawszy wyż wzmiankowaną odpowiedź czyli zdanie hr. Stadionna, wstręt uczuć musi przeciw ludziom, którzy mając po sobie całą potęgę rządu — w tak nikczemny sposób charakter całej wykształconej części narodu naszego — przed obliczem świata sponiewierać starają się, którzy wszelkie intrygi i podłości dawnego systemu, zaslaniając ich czarną stroną, tylko ze skutków napozór zbawiennych przed oblicze opinii publicznej jako środki ku wzniesieniu ludzkości pożyteczne wystawiają, którzy nareszcie wbrew wszelkim dątom historycznym, a nawet wbrew własnym rozporządzeniom śmiało bronić, niewinnieść, ba nawet wychwalać cały system dawny biurokratyczny z jego niecnymi następstwami.

Podobny wstręt, podobne oburzenie ogarnęło całą duszę moją po przeczytaniu wspomnianego artykułu. Po ścisłej rozwadze, co by mi jako jedynemu obecnie w Wiedniu z woli deputacji zostającemu członkowi tejże czynić wypadało — przekonałem się, iż wszelka odpowiedź prywatna na podobne oszczerstwa byłaby niedostateczną a po części i niemożliwą — do publicznej zaś odpowiedzi nie czuję się umocowanym. Zważywszy dalej, iż podobnej obelgi Narodowi wyrządzonej płazem puścić nie podobna, że nakoniec nie podobna oczekiwać kroków, którebyście, zacni Obywatele, z kraju przeciw temu zdaniu hr. Stadionna uczynić chcieli, gdyż w tych to czasach czyny rażniej aniżeli sam czas po sobie następują — postanowiłem, a zarazem wykonałem, t. j. podałem dnia wczorajszego oskarżenie a raczej prośbę do Ministerium, aby ustanowiło sąd publiczny, przed który hr. Stadionna o znieważenie narodowości naszej zapozynam.

Nie mogłem przesądzać zacni ziomkowie, czyli ten krok zyska Wasze przyzwolenie, wystąpiłem przeto jako człowiek pojedynczy, wszelako gdy krok mój, jak mi wiadomo, znaczną już zrobił sensację w Ministerium, gdy nadto prześwietna Rada Narodowa już

upřednio zawyrokowała, aby hr. Stadiona o różne nadużycia władzy rządowej przed tronem oskarżyć, sędzę, iż obecny krok mój zaskarżenia nie tylko Wasze uzyska uznanie, ale owszem wszelkimi siłami popartym będzie.

Dlatego wzywam Was, Zacni Obywatele! chceście zbierać potrzebne data, ku wytoczyć się mającemu procesowi, wyznaczcie komisję, która by się wyrobieniem tego zaskarżenia zatrudniła, i racście takowe wraz z wszystkimi dowodami jak najrychlej mnie nadesłać — ja z mej strony, jeśli za dobre uznacie, abym sam jeden występował, równie starać się będę, abym podobne zaskarżenie miał gotowe — brakują mi wszelako jako nieobecnemu w kraju niektóre dowody, o których zebranie i przysłanie mi wkrótce, skoro treść zaskarżenia ułożę, upraszać Was będę.

Dla poważniejszego wystąpienia w tej sprawie, sędzę wszelako, jak skoro kraj mój za dobry uznacie, iż oskarżenie w Waszym imieniu wytoczone być powinno.

Do komisji zaskarżeniem trudnić się mającej, proponuję prócz innych obywateli Biesiadeckiego, Borkowskiego, Dylewskiego i Maurycego Kabata.

Wiedeń 5 czerwca 1848.

Cześć stróżom wolności
Wiktor Zbyszewski

IV.

PETYCJA DEPUTACJI POLSKIEJ W SPRAWIE USUNIĘCIA HAMMERSTEINA

(Bawor. rkps 683).

Euerè Excellenz!

Das unverkennbare Prinzip des unheilvollen gestürzten Regierungssystems: fortwährende Zwietracht unter den verschiedenen Klassen der Einwohner zu wecken, sie hiedurch fortwährend in Schach zu halten und jede auch die leiseste Regung der lebenbringenden Freiheit zu erdrücken, hat in der neuesten Zeit im ganzem gebildeten Europa reichlich Früchte getragen.

Ihr Ergebnis, das Selbstbewusstsein der Völker, das Streben nach imieiger Verbrüderung aller Klassen, ist zu bekannt, als dass wir es gegenwärtig weiter zu erörtern brauchten.

Galizien, dieses unglückliche Land seit mehr denn 70 Jahren allen Bedrückungen des gestürzten Systems preisgegeben — durch feile Beamten, denn solchen Auswurf gibt es überall, verhöhnt,

verleumdet, gekettet — Galizien erfuhr diesen Druck mehr als jedes andere Land der oesterreichischen Monarchie.

Dieses vorangeschickt, wagen wir E. Excelenz, dessen konstitutionelles Streben nach Einigung der Gemüter jeder Schritt bezeichnen, nachstehende Beschwerde vorzubringen:

Graf Stadion hat bei seiner Abreise aus Galizien nach Innsbruck die Landesregierung an den General-Kommandanten Exc. Baron Hammerstein übergeben, welcher alsbald eine Kundmachung erliess, die sowohl im Lemberger Zeitungsblatte wie auch in der Wiener Zeitung vom 13-ten d. M. abgedruckt erscheint und hier angeschlossen wird. Diese Übergabe der Civilregierung an eine Militär-Macht, während der Abwesenheit eines Civilgouverneurs, war bei uns zu Lande niemals im Brauch selbst zu Zeiten des gestürzten Systems. Dieser Schritt an sich ist schon deshalb verwerflich, dass das Militär und besonders die in Galizien garnisirenden Truppen stets in der grössten Spannung mit der Bevölkerung gehalten wurden — dieser Schritt des Grafen Stadion, der übrigens jeder ministeriellen Verfügung ermangelt, wie es schon aus der von ihm selbst vor der Abreise herausgegebenen Kundmachung notwendig gefolgert werden muss, ist nicht nur höchst anticonstitutionel, sondern auch höchst gefährlich, und kann durch keinen Grund gerechtfertigt werden, denn das Land Galizien geniesst der vollkommenen gegenwärtig möglichen Ruhe — ja alle intelligenten Einwohner des Landes haben es sich zur heiligsten Pflicht gemacht — ungeachtet der empörendsten durch manche Militär — Individuen und einige dem constitutionellen Fortschritte feindselige Beamten veranstaltete und hervorgerufene Anregungen, worüber wir die uns zugekommenen Daten E. Excellenz vorzulegen bereit sind — mit wahrer Selbstverleugnung die Ruhe und Eintracht im Lande zu erhalten ob nun diese Übergabe der Landesregierung an eine Militärmacht diesem Werben nicht geradezu zuwiderläuft, mag jeder Unparteiische beurteilen, dem die jüngsten Vorgänge in Wien, in Galizien, ja selbst in ganz Europa nur teilweise bekannt sind.

Die von Excellenz Hammerstein erlassene Kundmachung vom 4-ten Juni bestätigt leider nur zu deutlich einerseits den Zweck zur grellsten Abgeschiedenheit des Militärs vom Civile, andererseits das Streben durch hervorgerufene Insultationen der rohen Soldatesca zur gewalttätigen Einschreitung des Militärs Anlass zu geben, wie es auch der bekannte, durch die Lemberger Garnison kundmachte Aufruf an die Armee zur Genüge beurkundet.

Geruhen demnach E. Excellenz in Berücksichtigung der hier aufgestellten Gründe diese gerechte Bitte zu würdigen — geruhen E. Excellenz als kräftiger Vertreter der constitutionellen von Seiner Majestät, unserem gütigen Könige, verliehenen Freiheiten den gemessenen, zur Erhaltung der Ruhe und Ordnung in Galizien unerlässlich notwendigen Befehl ohne allen Aufschub dahin ergehen zu lassen, d. i. die Landesregierung von Galizien, welche dem Freiherrn Hammerstein gesetzwidrig übergeben wurde von der Landesstelle alsogleich zu übernehmen, die Militärmacht dagegen den bestehenden Vorschriften gemäss derselben in allem Tun und Wirken untergeordnet werde.

Schlüsslich bitten wir noch E. Excellenz geruhen von dem Ergebnisse dieser Bittschrift die gefertigte Deputirten verständigen zu lassen.

Wien am 15 Juni 848.

Franz Smolka
Robert Hefern
Wiktor Zbyszewski

V.

**ODPOWIEDŹ PILLERSDORFA NA ŻĄDANIE USUNIĘCIA
HAMMERSTEINA**

(Bawor. rkps 683).

An die Herren: Franz Smolka, Robert Hefern u. Wiktor Zbyszewski!

In Erwiderung auf Ihre Eingabe vom 15. d. M. habe ich die Ehre Euer Wohlgeboren zu eröffnen:

Da der Herr Gouverneur Graf Stadion bei seiner Abreise von Lemberg die Leitung des galizischen Guberniums dem Vicepräsidenten Grafen Gołuchowski übertragen, und den Feldmarschall-Leutenant Baron Hammerstein nur eingeladen hat seine Stelle als Gouverneur im Einverständnisse mit dem Vicepräsidenten bis auf weitere Anordnungen zu vertreten, so ist in der Stellung und Wirksamkeit der politischen Landesstelle durch diese Verfügung keine Aenderung eingetreten; es entfällt daher jeder Grund zu der Besorgniss, dass dadurch den Landes-Interessen oder den Rechten der Landes — Eingeborenen nahe getreten werden könnte.

Wien den 16. Juni 1848.

Pillersdorf, Minister des Innern.

VI.

**MEMORIAŁ O STOSUNKACH GALICYJSKICH WRĘCZONY
PRZEZ DELEGATÓW RADY NARODOWEJ CENTRALNEJ
POSŁOWI FRANCUSKIEMU ARAĞO**

(Bawor. rkps 679, tłumaczenie, dokonane przez Batowskiego).

Od samego pierwszego rozbioru w r. 1772 dokonanego po dziś dzień w ciągu całego smutnego okresu nieszczęść i zmian krajowych — Polacy nie przestali nigdy jednym być i jednym życzeniem ożywieni, jedną myślą zajęci: byt ojczyzny odzyskać.

Nadaremnie rządy interesowane wszystkich użyły środków machiawelskiego swego systemu, nadaremnie usiłowały sobie zjednać częściowo krainy oderwane gwałtem od całości narodowej. Polacy wszystkich prowincji nie przestali w ciągu lat 76 protestować przeciw niegodziwemu podziałowi swej Ojczyzny, podnosząc broń kilkakrotnie w tej świętej sprawie. — Zasada żywotna narodowości polskiej nigdy zniszczoną być nie mogła, niesłusznie w pospolitym wyrażeniu nazwano Galicjanami, Poznańczykami, Prusakami polskimi, gdyż nazwy te można stosować do prowincji nigdy zaś do Polaków, mieszkańców, będących synami jednej Matki, dopominających się ciągle dla niej praw niegodziwie zagrabionych. — Gdy z wierzchołka barykad lutowych wolność, raczej sprawiedliwość świata nowo się okazała, promień nadziei ogrzał równie serca polskie. Nadzieja ta wnet się wzmogła, gdy Berlin i Wiedeń odpowiedziały wezwaniu wielkiego narodu, gdy naród niemiecki w ślady poszedł jego.

Prawdę rzekłszy, nigdy szanse lepszej przyszłości pod przyjaźniejszymi nie objawiły się wróżbami, bez względu bowiem na współczucie ludów, które zawsze skłania się najwspaniałomyślniej ku bardziej nieszczęśliwym i uciśnionym — interes sam Niemiec dobrze zrozumiany żądał i wymagał przywrócenia Polski wolnej i niepodległej.

Rozbiór Polski przyniósł korzyść władcom i dynastiom — ale stał się źródłem klęsk, nieszczęść, walk i zawikłań narodów. W Berlinie i Wiedniu zaledwie lud wolność zyskał — uświęcił jednogłośnie jutrzenkę wolności Polski i żądał przywrócenia tego państwa. Wolność Niemiec bez bytu Polski jest koncesją niepewną i co dnia mogącą być odwołaną — lud to wie i przewiduje. Berła śpieszą z ustępstwami przed życzeniami ludów — ale nową spełnią zbrodnię jeżeli tysiącnymi środkami starać się będą znieść dzieło nadane urąganiu się jeszcze raz nieszczęścia.

Nie łudźmy się ani obwijajmy w bawelnę, obietnice zaledwie zrobione zatarte zostały. Postępowanie dwóch rządów Prus i Austrii względem Polski objawia piętno styczności — wnosić się godzi, że w tym przedmiocie tajemna istnieje zgoda.

Obiecać a nie dotrzymać — obiecać wyłudzać lub tamować, tysiąc zawad podniecać, popierać wszystkie intrygi, owoż co uczyniono dotąd.

Naszym jest obowiązkiem poprzeć te zdania czynami i przedłożyć dowody autentyczne. Delegowani przez Radę Narodową galicyjską, aby zawieźć nasze żądania przed parlament niemiecki w Frankfurcie, będziemy mówić jedynie o postępowaniu Austrii w Galicji.

Wkrótce po 15-tym marca deputacja polska, złożona z członków, z wszystkich bez różnicy warstw udała się do Wiednia i wręczyła Cesarzowi adres, mocą którego żądano organizacji kraju, reprezentacji narodowej, ministerium i administracji osobnej, utworzenia gwardii i wojska mogących bronić kraju przeciw napaści obcej. Adres więc, przestając na życzeniach jednej części Polski, przemawiał za całością, domagając się od Cesarza sprostowania tych win, których się jego przodkowie naprzeciw tego nieszczęśliwego narodu dopuścili. Dopraszaliśmy się u Cesarza przywrócenia zupełnego Polski, gdy to atoli nie mogło się stać w jednej chwili, a walka krwawa zaczęta z Rosją byłaby stąd nieuniknionym skutkiem, żądaliśmy być połączeni z cesarstwem austriackim w sposób jakim też państwo urządza stosunki Węgier, czekając pory, w której by części rozdzielone Polski mogły złączyć się w potężną całość.

Podczas kiedy w Wiedniu deputacja cieszyła się popularnym przyjęciem i sympatią, kiedy na ces. odpowiedź czekała i łudziła się nadzieją w zapale ludu ugruntowaną, Galicja równocześnie wystawioną była na pierwsze wysiłki tego dążenia, prowadzącego do całkowitego zawodu.

Biurokracja, ta plaga starego systemu, wierna swej tradycji, biorąc wszelki rozwój, wszelką oznakę narodowości za bunt, mściła się i prześladowała jako zbrodnię wszelkie wybuchy patriotyzmu narodowego. Środki przedsiębrane w celu porządku i spokoju przez obywateli, uważane za buntownicze; a czyż to po władzach austriackich Polacy pomni na r. 1846 mogą się spodziewać zapewnienia najpierwszej z potrzeb tj. bezpieczeństwa indywidualnego.

Wkrótce spostrzegliśmy, że postępowanie urzędników nie było dziełem natchnienia i wpływu oddzielnego lub miejscowego ale skutkiem reakcji, mającej źródło daleko wyżej. Drogą prasy roz-

powszechniliśmy w publiczności dowody, jako urzędnicy podzegli lud wiejski, ażeby wywołać rzeź jak w r. 1846 (świadcstwo mieszczan bocheńskich).

Ale najbardziej w przedmiocie pańszczyzny i dziesięciny okazały się podstęp i zła wiara rządu austr. w całym świetle. Sejm krajowy oświadczył trzema zawodami w latach 1843, 4 i 5 zmniejszenie albo nawet zupełne zniesienie pańszczyzny i innych danin dworskich. Rząd odmówił sejmowi, a po mordach w r. 1846 dokonanych, gwałcąc własność, samowładnie zmniejszył o $\frac{2}{3}$ robocizny, dodając do wyroku ogłoszonego, iż to czyni w nagrodę za działania chłopów w r. 1846 (cyrkularz z 25 lut. 47). Wtedy to właściciele powzięli zamiar zniszczyć resztę tej nieszczęśliwej zapory, stanowiącą przepaść między dwiema klasami społecznymi, będącą środkiem niecnym i okropnym rządu, aby niezgodę szerzyć. Atoli po samych nawet zdarzeniach w Wiedniu nie chciał zezwolić, aby dobrowolnym poświęceniem obie te klasy ścięły bardziej węzły braterskiej równości. Dekret z dnia 5 kw. 1848 L. 29700 uniemożliwia legalnie wszelkie ustępstwo ze strony właścicieli. Przełożeni obwodowi ogłosili, iż ktoby się odważył głosić zniesienie pańszczyzny, będzie uwięziony.

Atoli rząd spostrzegłszy, iż wszelkie środki przymusowe nie wiele zdołały przeciwko woli mocnej i stanowczej właścicieli, wziął inicjatywę i rozporządzeniem z dn. 22 kw. 1848 L. 34563 całkiem sprzecznym dekretovi z dn. 5 kw. zniósł całkowicie pańszczyznę dziesięciny i inne daniny, udając krok ten przed chłopami jako wynik cesarskiej dla nich łaski. Niektórzy cyrkulowi przełożeni nie wzdrali się nawet mówić o r. 46, o postępowaniu wiernym i chwalebnym chłopów wtedy względem Cesarza!! Jeszcze zbywało pozorowi niezgody ludziom u władzy i udano się do różnicy w religii zwrócono się do Rusinów, którzy aczkolwiek katolickiego wyznania, obrządku są osobnego, ażeby oderwać ludność tę dość liczną od myśli głównej polskiej; aby wmówić, że nie jest więcej polską ludnością zaczęto od przesyłania Rusinom wszelkich urzędowych pism nie po niemiecku i po polsku ale po niemiecku i rusku, używając z umysłu alfabetu ruskiego.

Ruska mowa jest idiomatem słowiańskim, mało ma związku z językiem rosyjskim, a w pisaniu używa alfabetu polskiego, albowiem księża jedynie ruscy alfabet rusko-cerkiewny czytać umieją. Można więc sądzić jak smutny rezultat wynikałby z tego rządowego zamiaru. Nienawidzenie polskości wtrącało ślepe to narzędzie despotyzmu na drogę, która miasto ujęcia ludności ruskiej dla rządu

niemieckiego, wiodła ją prosto w ramiona Rosji, która przez swych tajemnych wysłanników agituje dzisiaj w Galicji osobliwie między Rusinami. Było to więc wyraźnie na korzyść Rosji wywołane rozsiewanie niezgody religijnej w tych stronach.

Szczęściem, że i ten podły zamach Polakom niejako odwrócić się udało przez wezwanie Rusinów, do braterstwa i wyraźniej równości wszelkich praw politycznych i religijnych, a to za pośrednictwem duchowieństwa i biskupów, którzy w Radzie Narodowej zasiedli.

Wśród tysiącznych zwad, na które owi sprawcy rządowi kraj ciągle wystawiali, spostrzeżono niebawem machiawelskie dążności, aby Polaków do jakiegoś czynu rozpaczliwego podburzyć. Byłoby im na rękę ruchy do stłumienia wywołać, aby zadać cios ostatni, cios śmiertelny żywiolowi narodowemu. A tak nie wojsko liniowe byłoby użyte, lecz środki, jakie w r. 46 okazały się nierównie skuteczniejszymi. Do świadectw już przez nas przytoczonych dość wskazać na rozporządzenie z dn. 26 kwietnia, ażeby nie przypuścić mimowolnie więcej podejrzeń, że dzień ten był umówionym ku spełnieniu tego niegodziwego zamysłu. Atoli i w tym położeniu strasliwym Polacy chwalebnie postąpili, i spokojnie, z zimną krwią oczekując pomyślniejszych dni i okoliczności.

Komitet Sejmu niemieckiego w Wiedniu objawił z powodu zasad karty konstytucyjnej państwa zbyt pochlebne zdanie co do podania naszego do Cesarza. Toż uczyniło ministerstwo węgierskie, a lubo jesteśmy przekonani o sympatii narodu czeskiego, nie zdołaliśmy nawet po 15-tym maja otrzymać coś stanowczego od ministerstwa austr., prócz koncesji ustawą konst. objętych, przeciwko której musieliśmy protestować będąc bowiem zamieszczani w reprezentacji niemieckiej i łączenie nas z sejmem sprawie naszej groziło.

Stąd pochodzi, że przynosimy nasze skargi i nasze prawa do parlamentu niemieckiego w Frankfurcie w tym przekonaniu, że w interesie Niemiec jest tak Prusy jak i Austrję wezwać, ażeby krajom polskim w ich władaniu będącym przywróciły urządzenia i reprezentację narodową, osłaniając je opieką aż do całkowitego odbudowania Polski.

Jesteśmy najpewniejsi, że naród, który sprawiedliwie zasłużył na nazwę Wielkiego, zechce całą siłą wpływem swoim poprzeć sprawiedliwe nasze i słuszne żądania tym więcej, kiedy dwory berliński i wiedeński zdają się być niezawodnie w tajemnym związku z Rosją; narody życzący szczerze wolności są interesowane, aby

odwrócić ten zamach, a lepszej sposobności chyba trudno znaleźć, jak popierając i broniąc usiłowania narodowości polskiej.

Frankfurt dn. 1 czerwca 1848.

Adolf Poniński

Floryan Ziemiałkowski

członkowie i delegowani Rady Narodowej
w Galicji

VII.

PROTESTACJA

uchwalona przez Radę Narodową Centralną we Lwowie dnia 15 sierpnia 1848 przeciw nowemu podziałowi Polski, zdziałanemu przez niesprawiedliwe i dowolne wcielenie W. Ks. Poznańskiego do Rzeszy Niemieckiej.

(Bawor. rkps 685).

Niemieckie Zgromadzenie Narodowe uchwaliło na dniu 27 lipca 1848 zatwierdzenie wcielenia do Rzeszy niemieckiej tej części W. Ks. Poznańskiego, która na wniosek pruskiego rządu uchwałami Bundestagu z dn. 22 kwietnia i 2 maja r. b. już wcieloną została — jako też przypuszczenia stanowczo do swego grona 12 członków, jakoby z tej części W. Ks. Poznańskiego do owego zgromadzenia wybranych, nakoniec uznanie linii demarkacyjnej przez generała pruskiego Pfuella dnia 4 czerwca nakazanej.

Zamach ten zbrodniczy oburzył serca wszystkich sprawiedliwych i napęlił je uczuciem pogardy przeciw większości tego Zgromadzenia, gwałcącej jawnie prawa narodów. Część nawet pewna tego Zgromadzenia chociaż mniejsza i przegłosowana, ale szlachetniejsza bo sprawiedliwa, uroczyście uznała, że się Zgromadzenie frankfurckie tym postanowieniem wieczną okryło hańbą.

Cała Europa winna uważać tę uchwałę nie tylko za nową i wielką krzywdę narodowi polskiemu ohydnie wyrządzoną, za nowy podział Polski i za zgwałcenie wszelkiej rękojmii praw narodom przysługujących, lecz oraz za wypowiedzenie wojny wszelkim ideom postępu i wieku XIX przez zaszczepienie samolubnych zasad despotyzmu i niesprawiedliwości w młodociane ciało wolności Europy. Sam naród niemiecki winien nareszcie uznać w tym zdradę swoich zastępców na nim dokonaną, bo włożyli nań hańbę i solidarność zbrodni.

Polska istnieć nie przestała i dotąd istnieje, chociaż jej dzieje od r. 1772 jedną tylko ciągłą przedstawiają walkę nie tylko o jej

samoistność, i najświętsze prawa, ale oraz o przywrócenie Europie wolności, już od pierwszej połowy XVI wieku przez despotyzm władców zwątlonej.

Ta Polska musi teraz powstać przeciw temu nowemu pogwałceniu praw jej i sromotniejszemu jeszcze jak dawniej despotyzmowi Zgromadzenia, które się ogłasza Reprezentacją wolnego Narodu.

Przeto Rada Narodowa Centralna Lwowska, jako organ tej części Polski, która pod berłem austriackim zostaje, protestuje przeciw rzeszonemu postanowieniu Zgromadzenia frankfurckiego imieniem całego narodu polskiego, jako przeciw zbrodni dokonanej na odwiecznych i nigdy nie zadawnionych prawach narodu polskiego i całość jej posiadłości gwałcącej; protestuje przeciw temu postępowaniu imieniem demokracji, postępu i oświaty, jako przeciw wskrzeszeniu dawnej polityki łupiestw, zaborów i uciemiężenia; nakoniec protestuje imieniem polityki pokoju przeciw temu zaborowi obcej własności bezprawiem przemocy wykonanego, że wolne narody Europy, mianowicie zaś wolne ludy Austrii, Francji i Anglii i światle ich Rządy nie tylko krzywdę tę narodowi polskiemu wyrządzoną, lecz oraz grożące całej Europie z tych zasad zaborczych parlamentu frankfurckiego niebezpieczeństwo, należycie oceniają i nie zapomną, że, gdy w r. 1846 ludy i rządy Francji i Anglii przeciw zaborowi wolnego miasta Krakowa protestowały, teraz czci swej własnej są winne należyte ukaranie tego nowego ohydniejszego i groźniejszego pogwałcenia wszelkich gwarancji traktatów i prawa narodów.

Lwów dn. 15 sierpnia 1848.

Stanisław Pilat prezyd.
Apolinary Stokowski sekr.

VIII.

SPIS CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW RADY NARODOWEJ WE LWOWIE

(Rkps Bawor. Pamiętniki Batowskiego s. 37).

1. Wydział spraw krajowych.

1. Krzemiński Franciszek	6. Krzeczunowicz Kornel
2. Batowski Aleksander	7. Dobrzański Jan
3. Pietruski Izidor	8. Menkes Oswald
4. Dzieduszycki Tytus	9. Gnoiński Maurycy
5. Jaruntowski Jan	10. Piasecki Józef

11. Rylski Eustachy	18. Smągłowski Wincenty
12. Sroczyński Maryan	19. Stadnicki Zygmunt
13. Wieńkowski Cyryl	20. Jędrzejowicz Henryk
14. Wasilewski Tadeusz	21. Ziembicki
15. Wasilewski Piotr	22. Schmidt
16. Laskowski	23. Trzemeski
17. Czerkawski Władysław	

2. Wydział duchowny i naukowy.

1. ks. bisk. Wierzchlejski	9. Köhn, rabin
2. ks. kan. Król	10. Szajnocha
3. ks. bisk. Wojtanowicz	11. ks. Krynicki
4. Bielowski August	12. ks. Zubrzycki
5. Fredro Aleksander	13. ks. Ufryjewicz
6. X. kan. Gałdecki	14. ks. kan. Czajkowski
7. ks. kan. Manasterski	15. Sereżyński
8. Gross Piotr	

3. Wydział Opieki.

1. Cielecki Ferdynand	6. Rutkowski
2. Janko Henryk	7. Szemelowski
3. Kabat Józef	8. Janocha
4. Krasicki Kazim.	9. Gnoiński
5. Skulimowski Jan	

4. Wydział Korespondencji.

1. Hefern Robert	4. Ruebenbauer Albin
2. Dzierzkowski Józef	5. Hubicki Karol
3. Smarzewski Seweryn	

5. Wydział Konferencji.

1. Czerkawski Władysław	6. Malczewski Henryk
2. Szeliski Hamilkar	7. Abancourt Seweryn
3. Szeliski Kazimierz	8. Horn Karol
4. Siemieński Aleksander	9. Skrzyński Ignacy
5. Żuk Skarzewski Marcei	

6. Wydział Komisarzy.

1. Alszer Maciej	3. Rylski Konst.
2. ks. Korotkiewicz	4. Chojecki Jan

5. Gromadziński Marcei	12. Sidorowicz Adam
6. Cywiński Franciszek	13. Rogójski Leonard
7. Gorazdowski Feliks	14. Lityński Adam
8. Kosterkiewicz Joachim	15. Moskwa Sebastyan
9. Nowakowski Jan	16. Klickiewicz Walenty
10. Riedel Jan	17. Pilch
11. Rozwadowski Jan	

7. Wydział Finansowy.

1. Dzieduszycki Aleks.	7. Kulczyński Tomasz
2. Boczkowski Kasper	8. Lubomirski Adam
3. Czacki Michał	9. Lewicki Wincenty
4. Darowski Mieczysław	10. Podlewski Mikołaj
5. Dzieduszycki Włodz.	11. Sękowski Aleksander
6. Smolka Franciszek	12. Żebrowski Tadeusz

8. Wydział Gwardii narodowej.

1. Duniewicz Edward	5. Rogalski Wincenty
2. Żurakowski Józef	6. Szumańczewski Józef
3. Nikorowicz Antym	7. Wysłobocki Hieronim
4. Golejewski Antoni	

IX.

SPIS CZŁONKÓW RADY NARODOWEJ WE LWOWIE

(Bawor. rkps 683).

I. Pierwszy zawiązek Rady.

1. Boczkowski Kasper, ob. miejski	8. Moskwa Sebastian, ob. miejski
2. Cielecki Ferdynand, ob. ziemski	9. Nikorowicz Antym, oby. ziemski
3. Darowski Mieczysław, ob. ziemski	10. Ruebenbauer Albin, dr praw
4. Dobrzański Jan, redaktor Gazety Nar.	11. Sroczyński Marian, doktorant praw
5. Gross Piotr, profesor	Do tej kategorii należą posłowie na sejmie wied.:
6. Korotkiewicz Piotr, ksiądz Dominikanin	12. Janko Henryk, ob. ziemski
7. Menkes Oswald, adwokat krajowy	13. Smarzewski Seweryn, ob. ziemski

14. Smolka Franciszek, dr praw tudzież już dłuższy czas nieobecni:	17. ks. Onufry Krynicki, prof. teol.
15. Czacki Michał, ob. z.	18. ks. Roman Zubrzycki, dr teol.
16. Hefern Robert, prawnik	19. Kabat Józef, ob. ziemski delegowany ze Złoczowa.

II. Deputacja adresowa.

1. Alszer Maciej, ob. m.	Do tej kategorii należą po- słowie na sejmie wied.:
2. Biesiadecki Władysław, ob. z.	17. Borkowski Leszek, ob. z.
3. Borowski Teodor, ob. z.	18. Dylewski Marian, ob. z.
4. Chwalibóg Jan, ob. z.	19. Dolański Ludwik, ob. z.
5. Dzierzkowski Józef, literat	20. Hubicki Karol, ob. z.
6. Gromadziński Marcei, ob. m.	21. Lubomirski Jerzy, ob. z.
7. Kulczycki Tomasz, ob. m.	22. Wieńkowski Cyryl, dr praw
8. Leligdowicz Samuel, urzęd. n.	23. ks. Wierzchlejski Franci- szek, biskup przemyski
9. Malisz Karol, adwokat	24. Ziemiałkowski Floryan, dr praw
10. Nowakowski Jan Nepomu- cen, artysta dram.	tudzież dłuższy czas nie- obecni:
11. Pohorecki Feliks, ob. z.	25. Horowitz Dawid, ob. m.
12. Sękowski Aleksander, adw. kraj.	26. Jabłoński Marcin, ob. m.
13. Smagłowski Wincenty, lite- rat	27. Skulimowski Sylwery, ob. z.
14. Riedel Jan, ob. m.	28. Słabkowski Leon, prawnik
15. Rudyński Adolf, literat	29. Szeliski Kazimierz, ob. z.
16. Zbyszewski Wiktor, dr praw	

III. Wybrani do Rady przez były sejm postulatowy.

1. Batowski Aleksander, ob. z.	11. Krasicki Kazimierz, ob. z.
2. Chojecki Jan, ob. z.	12. Krzeczunowicz Kornel, ob. z.
3. Cywiński Franciszek, ob. z.	13. Laskowski Felicjan, ob. z.
4. Duniewicz Edward, ob. z.	14. Malczewski Henryk, ob. z.
5. Dzeduszycki Tytus, ob. z.	15. Piasecki Józef, ob. z.
6. Fredro Aleksander, ob. z.	16. Podlewski Mikołaj, ob. z.
7. Golejewski Antoni, ob. z.	17. Rogójski Leonard, ob. z.
8. Horn Karol, ob. z.	18. Skrzyński Ignacy, ob. z.
9. Jaruntowski Jan, ob. z.	19. Szumańczewski Józef, ob. z.
10. Konopka Jan, ob. z.	20. Żebrowski Tadeusz, ob. z.

Zastępcy:

1. Antoniewicz Wincenty, ob. z.	9. Lewicki Antoni, ob. z.
2. Cybulski Adam, adwokat kraj.	10. Lubomirski Jerzy Roman, ob. z.
3. Dzwonkowski Leon, ob. z.	11. Matkowski Józef, ob. z.
4. Jabłonkowski Ludwik, ob. z.	12. Puzyna Józef, ob. z.
5. Kraiński Maurycy, ob. z.	13. Rylski Eustachy, ob. z.
6. Krobicki Konstanty, ob. z.	14. Skarzyński Fortunat, ob. z.
7. Krzeczunowicz Walerian, ob. z.	15. Skrzyński Ludwik, ob. z.
8. Leszczyński Franciszek, ob. z.	16. Skrzyński Wład., ob. z.
	17. Trzeciecki Franciszek, ob. z.
	18. Żurakowski Józef, ob. z.

IV. Delegaci od duchowieństwa.

1. ks. Gałdecki Juliusz, kanonik	4. ks. Wojtanowicz Józef, biskup
2. ks. Król Michał, kanonik	
3. ks. Manasterski	

V. Z miast przysłani.

1. Gnoiński Michał, adwokat	8. Rozwadowski, ob. m. z Jarosławia
2. Gorazdowski Feliks, ob. m.	9. Rutowski Klemens, adwokat
3. Janocha Antoni, adwokat	10. Seredyński Hipolit, dyrektor szkolny
4. Kikiewicz, ob. m. z Drohobycza	11. Starzewski Tadeusz, adwokat
5. Kosterkiewicz Joachim, ob. m.	12. Ziembicki Grzegorz, dr medycyny
6. Lityński Adam, ob. m.	
7. Pilch, ob. m. z Jasła	

VI. Delegowani Rad obwodowych.

1. Biesiadecki Sylwery, ob. z. z Sanoka	5. Łążyński Teodor, ob. z. ze Lwowa
2. Kabat Józef, ob. z. ze Złoczowa	6. Siedmiogrodzki Adam, prawn. z Bochni
3. Komarnicki Ludwik, adwok. z Tarnopola	7. Witowski Hipolit, literat z Jasła
4. Rogalski Adam, literat z Czortkowa	Do tej kategorii należą już dłuższy czas nieobecni:

8. Chądzyński Ignacy, ob. z. Stryj	11. Illichiewicz Walenty, dr praw Tarnopol
9. Jędrzejowicz Edward, ob. z. Rzeszów	12. Skulimowski Tadeusz, ob. z. Lwów, zastępca.
10. Skulimowski Julian ob. z. Żółkiew	

Po reorganizacji od 1 XI.

1. Dobrzęcki Józef, z Sambora	19. Borowski Teodor, ze Stryja
2. Bogdanowicz Marcei, z Sambora	20. Jezierski Michał, ze Stryja
3. Janko Karol, z Przemyśla	21. Friedberg Adolf, z Żółkwi
4. Urbański Wojciech, z Przemyśla	22. Polanowski, z Żółkwi
5. Matczyński Konstanty, z Brzeżan	23. Chwalibóg Jan, ze Złoczowa
6. Poradowski Szczęsny, z Brzeżan	24. Podolecki Jan, ze Złoczowa
7. Zawadzki Józef, z Kołomyji	25. Kozicki Edward, z Zaleszczyk
8. Cięglewicz Kasper, z Kołomyji	26. Wybranowski Celestyn, z Zaleszczyk
9. Siedmiogrodzki Adam, z Bochni	27. Przysiecki Marcin, ze Stanisławowa
10. Krasicki Kazimierz, z Bochni	28. Rylski Eustachy, ze Stanisławowa
11. Sroczyński Marian, z Tarnowa	29. Skulimowski Tadeusz, ze Lwowa
12. Lepiński, z Tarnowa	30. Cetner Aleksander, ze Lwowa
13. Makowicz Jan, z Jasła	31. Śmiałowski Szczęsny, z Wadowic
14. Chłędowski Otto, z Jasła	32. Brześciański Sylwery, z Sanoka
15. Berski Wiktor, z Nowego Sącza	33. Kulczycki, z Rzeszowa
16. Skarzewski Żuk Marcei, z Nowego Sącza	34. Wolański, z Rzeszowa
17. Grocholski Kazimierz, z Tarnopola	Z Krakowa wskutek katastrofy listopadowej nikt nie przyjechał.
18. Pogłódowski Zenon, z Tarnopola	

VII. Wyslannicy stowarzyszeń.

1. Fabry Franciszek, technik	4. Gembarzewski Dominik, dr praw
2. Suchecki Jan, literat	5. Lityński, ob. m.
3. Hubrych Karol, prawnik	

6. Witowski Hipolit, literat	8. Szczucki Baltazar, prawnik
7. Paduch Karol, technik	

VIII. Wysłannicy Akademii.

1. Bocheński Józef, prawnik	5. Łuczkiwicz Antoni, literat
2. Kaczkowski Karol, prawnik	6. Sawczyński Zygmunt, doktorant fil.
3. Kokurewicz Józef, prawnik	7. Witosławski Bronisław, prawnik
4. Kapczyński Teofil, doktorant filoz.	

IX. Wysłannicy Wydziału Lekarzy.

Maciejowski Szczepny, dr med.	zast.: Sławikowski Antoni, dr med.

X. Przez Radę wybrani członkowie.

1. Abancourt Ksawery, ob. z.	20. Pilat Stanisław, literat
2. Chrzęstowski Eugeniusz, literat	21. Rylski Eustachy, ob. z.
3. Dulski Edward, ob. z.	22. Sidorowicz Adam, ob. m.
4. Dawidowicz Dawid, ksiądz	23. Szajnocha Karol, redaktor
5. Horoszkiewicz Julian, urz. pryw.	24. Stadnicki Zygmunt, kanonik
6. Dzieduszycki Włodzimierz, ob. z.	25. Szlachtowski Jan, profesor
7. Jakubowicz Józef, ob. z.	26. Skarzewski Marceli, ob. z.
8. Kłodziński Adam, ob. z.	27. Szedler Aleksander, literat
9. Komorowski Ignacy, ob. z.	28. Stojałowski Józef, dr praw
10. Kabath Maurycy, adwokat	29. Śmiałowski Szczepny, adwokat
11. Kinzel Tomasz, ksiądz	30. Sapieha Leon, ob. z.
12. Lubomirski Adam, ob. z.	31. Ufryjewicz, prowincjał
13. Malczewski Stanisław, ob. z.	32. Wasilewski Piotr, ob. z.
14. Malczyński Konstanty, ob. z.	33. Wasilewski Tadeusz, ob. z.
15. Midowicz Józef, adwokat	34. Wisłobocki Hieronim, dr praw
16. Münz Majer, ob. m.	35. Witowski Hipolit, literat
17. Nikorowicz Ignacy, ob. z.	36. Wszelaczyński Leon, dr praw
18. Obuszkiewicz Antoni, pleban	37. Wybranowski Roman, ob. z.
19. Pragłowski Aleksander, dr praw	38. Żebrowski Tadeusz, ob. z.